Ч. 45 Середа 26 лютого (10 марта) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З руху виборчого.

Вибори до Ради державної в Галичині розпочинають ся вже в четвер дня 11 с. м. Того дня іменно розпочинають ся вибори з пятої куриї. Відтак з четвертої куриї відбудуть ся дня 16 с. м.; з міст дня 18, з палат торговельних дня 19 і наконець з більшої посїлости дня 22 с. м.

Від „Католицкого руско-народного Союза“ появило ся в „Руслані“ з дня 25 лютого (9 марта) заявлене, в котрім сказано, що „Католицкий, руско народний Союз“ порішив заявити прилюдно, що поки що під прапором помиреня не може взяти участи в теперішній акциї виборчій. „Католицкий руско-народний Союз“, маючи уповажнене від Преосьвященного Епископату, кличе з свого обовязку до своїх одномишленників, а передовсїм до руского духовеньства: Возьміть в сильні руки сей рух і зведіть его у властиве русло для добра Церкви і руского народу. Голосуйте однодушно у всїх виборчих округах на руских і тілько на руских кандидатів, про котрих ви лише пересьвідчені, що они суть вірними католицкій церкви, австрийскій державі і свому малорускому народови, що рзе ся до волї і добра. (Дата заявленя: У Львові, 8 марта 1897; — підписи: *Іван Чапельский*, голова; *Ом. Ваньо*, секретар.

Предсїдатель комітету виборчого і бурмістр міста Тернополя доносить телєґрафічно до Przegląd-у, що тамошний міский комітет виборчий ухвалив на засїданю з дня 6 с. м. однодушно піддирати кандидатуру міністра дра Едварда Ріттнера на посла до Ради державної з міста Тернополя.

За тою-ж самою ґазетою нотуємо слїдуючі дві вісти: В Самборі на засїданю комітету повітового для вибору з IV-ої куриї (сїльської) ухвалено піддирати і предложити до затверджена кандидатуру Русина п. Модеста Каратницкого, ад'юнкта судового і посла на сойм. — Зі Стрия доносять, що там арештовано конципієнта адвокатского Охримовича, котрий аґітував за своїм шефом бюровим дром Олесницким в спосіб викликуючий в цілім місті трівогу.

З Самолусковець коло Гусятина дістав Przegląd письмо від тамошного пароха о. Ігн. Юхновича, в котрім о. Юхнович на зроблений єму закид якоїсь незаконної і підбурюючої аґітациї, простує ту вість і покликує ся на сьвідоцтво правительственного комісаря, котрий там переводив вибори, та каже, що все відбуло ся спокійно і без борби. О якімсь підбурюваню не може бути й бесїди, бо о. Юхнович заохочує всюди і завсїгди своїх парохіян до згоди і сам дає їм примір того.

„Краєвий руский комітет виборчий“, котрого президию творять пп. Іоан Озаркевич, Юл. Романчук, Богдан Дідицкий, др. Евг. Петрушевич і Ром. Бачиньский поставив отсї кандидатури: З пятої (загальної) куриї: на округ Сянік-Коросно-Ясло-Березів-Добромиль-Лїско-Старемісто: Юліяна Красносельского, коваля і господаря з Улючи; — Стрий-Турка-Жидачів-Бібрка-Долина-Калуш дра Андроника Могильницкого, кандидата адвокатского в Долинї; — Станїславів-Рогатин-Підгайцї-Бучач-Товмач Йосифа Гурика, господаря в Угринові долїшнім; — Тернопіль-Збараж-Золочів-Перемишляни-Бережани о. Александра Мироновича, пароха з Березовицї великої; — Броди-Камінка-Жовків-Рава-Сокаль дра Михайла Олїйника, лїкаря в Мостах великих; — Борщів-Залїщики-Чортків-Гусятин-Теребовля-Скалат дра Романа Яросевича, лїкаря в Борщеві; — Коломия-Надвірна-Богородчани-Косів-Снятин-Городенка дра Теоф. Окуневского, адв. в Городенцї; — на округ Львів місто і повіт не ставить нікого а поручає Ернеста Брайтера; — на округ Ярослав-Ланцут-Чесанів-Яворів-Городок не ставить нікого а поручає польского кандидата Йосифа Господа, господаря з Волї городецкої коло Лежайска. — З Курпї сїльских громад (четвертої): Сянік-Березів-Лїско о. Володимир Ринявець, парох в Лїсковатім; — Самбір-Старе місто-Турка-Рудки: др. Корнило Чайковский, вислуж. ад'юнкт судовий і кандидат адвокатский в Самборі; — Станїславів-Богородчани-Товмач-Надвірна Юліян Романчук, професор ґімназияльний у Львові; — Стрий-Жидачів-Дрогобич др. Евгений Олесницкий, адвокат в Стрию; — Калуш-Долина-Бібрка Юліян Романчук; — Львів-Городок-Яворів Василь Нагірний, директор Народної Торговлї у Львові; — Броди-Камінка др. Андроник Могильницкий — Бережани-Рогатин-Підгайцї Василь Яворский, радник скарбовий і директор округа скарбового в Бережанах; — Залїщики-Вор...

---

29)

Послїдний з Моґіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Соколине Око сьміяв ся, що аж за боки брав ся, обертав ним на всї боки і казав, що Гурони таки направду славні, коли так его убрали.

Аж по тім прикликав своїх товаришів умовленим знаком і спитав відшуканого:

— Та бо розказуйте! Де дївчата?

— В неволи у тих поганців! — сказав Давид. — Але мимо того, що в смертельнім страху, здорові і нїчого їм не стало ся.

— Обі? — спитав его Гевард чим скорше.

— Обі.

— Нехай Вам Бог заплатить за ту вість! — відозвав ся Мевро. — Отже таки притулю до себе отсими руками незадовго мої дїти живими і в добрім здоровлю.

— Ой, мені видить ся, що не так борзо — перебив єму Давид. — Проводир дикунів то справедливий чорт, котрого хиба лиш Всемогучий може усмирити.

— А де-ж той падлюка? — спитав Соколине Око.

— Нинї вибрав ся з своїми молодцями на лосїв, а завтра, бачу, підуть отсими лїсами на границю Канади. Старшу дївчину завели до сусїдного племени, котрого домівки поза отими чорними скалами; а молодша лишила ся при жінках Гуронів, котрих табор на вижинї малих дві милї звідси.

— Алїсия! моя лагідна Алїсия! — шепнув Гевард. — То она мусїла лишити ся без своєї розважливої сестрички!

— А Вам же чому позволили оттак тут волочити ся? — розпитував его Соколине Око дальше.

Сьпівак відповів на то в простодушній покорі:

— То сила мого сьвятого сьпіву зробила таке чудо! Дали менї волю іти собі кудисхочу.

Полїшук запукав єму пальцем до чола і сказав:

— Індияни не роблять нікому нїчого злого, у кого отут не всї дома. — Але коли Вам дали волю іти куди схочете, то чому Ви не вертали назад, щоби нам дати знати?

— Хоч моя душа і як була рада вертати назад там, де живуть християни, — відповів Давид, — то все-таки мої ноги вели мене за тими, що були віддані менї в опіку і не хотїли хоч би лиш на крок відступити ся, доки они в неволи.

На ті слова всї устиснули єму руку на знак призпаня так благородного чувства, а Соколине Око сказав:

— Нате Вам, друже, Ваш пискливий інструмент! Я хотїв зразу кинути его у воду, але що він має для Вас таку вартість, то возьміть собі его назад і дуйте дальше в него.

Давид дуже утїшив ся, коли дістав назад свій інструмент і вже хотїв его ужити, але Гевард не дав розпитуючи его про сестри та й Соколине Око доти его випитував, доки аж не довідав ся найважнїйших обставин, серед яких обі сестри взято в неволю.

Оповідане Давида було коротке, а подій було мало.

Маґва підождав на горі догідної пори коли міг спокійно рушити в дорогу, а відтак взяв ся західним боком Горікану в сторону як до Канади. А що Гурон знав дуже добре дорогу і не побоював ся, що будуть зараз за ним гнати, то не ішли дуже борзо і не помучили ся. Давида не змушував нїхто іти, але й нїхто єму не боронив, бо навіть сам Маґва мав для него ту почесть, з якою Індияни споглядають на тих людий, в котрих голові великий дух вибрав собі свій осїдок.

Коли Маґва зі своїми плїнниками прийшов до табору свого народу, розділив їх задля тої політики, від котрої Індияни нїколи не відступали.

Кору післали до одного племени, котре під ту пору перебувало в недалекій долинї, але Давид не міг нїчого о тім сказати, як оно називає ся та які у него звичаї і обичаї. Знав лиш то, що оно не брало участи в послїднім поході против форту „Вільгельма Генриха“ хоч так само як і Гурони було Монкальмовим союзником.

Соколине Око спитав ще:

— А Ви не видїли, які у них ножі? Чи анґлїйскої чи францускої форми?

— На таку дурницю я не зважав, лиш потїшав дївчата.

— Прийде ще час, коли не скажете, що ніж індиянина то дурниця — сказав на то Соколине Око, даючи тим виразно спізнати, що

пів др. **Михайло Дорундяк**, адвокат в Борщеві.

Новинки.

Львів дня 9-го марта 1897.

— **Перенесеня.** Дирекция почт і телеграфів перенесла асистента почтового Мих. Кочиркевича з Кракова до Львова.

— **Загальні збори руского товариства педагогічного** відбули ся в неділю пополудни в сали IV-ої кляси рускої гімназиї у Львові при участи всего 31 членів. Збори відкрив промовою голова товариства директор Харкевич, котрий указав коротко на діяльність виділу в минувшім роцї і на найблизші задачі товариства. Відтак приступлено до дневного порядку, уділено абсолюторию уступаючому виділови, іменовано п. К. Паньковского почетним членом товариства, ухвалено, щоби новий виділ поновив попередні заходи в міністерстві просьвіти в справі розширеня теперішної 4-кл. взірцевої школи женьскої у Львові та принято дальше резолюциї, щоби новий виділ старав ся ввести в житє інституцию взаїмної помочи учителів, бурсу для найбіднїйших учеників і щоби про діяльність свою подавав звістки також в щоденних часописях, а не тільки в „Учители“. Опісля оголошено вислід вибору нового виділу: головою вибрано на ново директора рускої гімназиї п. Харкевича, а до виділу увійшли переважно давнїйші члени.

— **З перемиской епархії.** Презенти одержали оо.: Як. Борковский на Височко нижне і Ант. Скобельский на Лосинець. — Речинець до рукополаганя назначений на день 16-го марта. В тім дни мають кандидати, що внесли свої поданя, явити ся лично в консисториї.

— **Новий парлямент** не лише своїм складом, але і внїшним видом викаже в дни отвореня 27-го марта значну різницю від попередного. Число послів збільшить ся з 353 на 425. Столярі і таніцери заняті тепер коло реконструкциї сали, щоби зискати 72 місць для нових послів. В тій цїли цїлі кольони лав посольских посунуть ся більше в долину, позад них прийде новий ряд фотелїв, за кождою з 12 кольон прийде пять місць. Позісталі 12 фотелїв займуть свобідні простори серед теперішних місць посольских. В той спосіб свобідне місце перед лавою міністрів, на долинї, сильно звузить ся, і треба було обрізати острі канти мінїстерских пульпітів, щоби уможливити комунїкацию. Також і урядженя в гардеробах на річи, парасолї і т. д. нових послів доповнено о відповідне число.

— **Рух поїздів** на шляху Іцкани-Сучава здержано від дня 5-го с. м. з причини ушкодженя зелїзничого насипу. — З причини ушкодженя зелїзничого насипу здержано з днем 7-го с. м. на необмежений час рух всіх поїздів на шляху Підвисоке-Криве.

— **Самоубийство.** Др. Леслав Бороньский, адвокат краввий в Кракові і редактор Now-oї Reform-и помер в суботу, застріливши ся в Катовицях на Шлезку. Причиною самоубийства була нервова недуга. Покійний мав 43 лїт і полишив жінку і сина.

— **Страшна пригода.** З Перемишля пишуть: Поспішним поїздом, що виходить зі Львова о $11^1/_2$ годинї їхали супруги, котрі мали імовірно висісти в Мостисках. Однако заспали і аж коли поїзд рушив зі стациї в Мостисках побудили ся. Жінка вискочила перша через спущене зікно вагону і їй нічого не стало ся, а за нею вискочив муж. Єго скок був дуже нещасливий; він упав і дістав ся під колеса поїзду, котрі відорвали єму обі ноги. Погиб на місци. Служба при поїздї дізнала ся о тім аж в Перемишли.

— **Двох дурисьвітів**, Амврозия і Ігнатия Зайтельбахів, угорских жидів, арештувала сими днями львівска полїция і відставила до карного суду. Они займали ся тим, що виманчували від незамужних женщин гроші під покривкою, що з ними оженять ся. Они допускали ся тих обманьств в Европі, Америцї, Африцї і Австралії. У Львові перебували лише від кількох днів і найшли дві жертви.

— **Жандарм в борбі з угорскими злодіями.** Від довшого часу на місцевости австрийскі положені понри угорску границю нападали угорскі злодії і робили розличні крадежи в вирафінований спосіб. В ночи з суботи на неділю зроблено пять сьмілих крадежий. Коли злодії вертали з крадежи з великою добичею, патрулював як раз тої ночи в місцевости коло Манерсдорфу жандарм з тамошної околицї, Маршаль, командант постерунку При слабім сьвітлї місяця спостеріг він кількох людий, що несли пакунки на плечах. В тій хвили скрив ся жандарм під дерево і приладив ся до енергічного кроку. Візвав сейчас злодіїв до задержаня ся. Злодії місто задержати ся покидали пакунки і кинули ся на жандарма з окликом: „Вперед, убиймо пса на місци“. В тій однак хвили вистрілив жандарм до біжучих на него злодіїв. Робота манлїхера мусїла бути страшною, бо сейчас вчинив ся пераразливий зойк в цїлій гурмі злодіїв, а один з них повалив ся на землю. Простріленого прочі злодії з великим поспіхом підняли з землї і унесли з собою в лїс. Пакунки всї полишено на місци. Межи украденими річами найдено много коштовних предметів.

— **Про повінь в Коломиї** подають такі близші вісти: Річка Чорний Потік і Ридилївка виступили з берегів і залили цїлу поблизьку часть міста. Цїлий т. зв. Новий Сьвіт води відтяли від решти міста. Вода піднимала ся до год. 9-ої вечером; в ночи опала трохи. Але лихо вже скоїлось. Кількадесять убогих родин утратило значну часть свого маєтку, кілька домів завалило ся, а кільканайцять вода підмулила так, що прийде ся їх розбирати. Десятки домашних зьвірят потопили ся в брудних филях Чорного Потока. Найбільше ушкоджені дім директора помічних урядів в окружнім суді, п. Гарасимовича, магазин збіжа Рамлера і краєвий магазин соли. В останнім було звиш два вагони соли в топках, вартости близько 3000 зр. Вода дістала ся не вікнами, але крізь підлогу. Соли уратовано лише четверту часть; решта розтопила ся і поплила з водою.

— **Заміна дитини.** В Кременчузї на Українї лучила ся така незвичайна пригода: Перед 11 лїтами уродив ся богатому купцеви лісів, жидови Родкинови син, котрого треба було віддати викормлене мамцї, бо жінка Родкина була дуже хора. Подужавши поїхала до мамки відвідати дитину, але коли їй показано кількамісячного хлопця, сказала, що то не єї син, але якийсь чужий. Однако мамка і єї своячки так твердо обставали за тим, що то дитина Родкинової, що она не сьміла більше опирати ся і коли мамка дитину викормила, взяла сина до себе. — Сими днями як пишуть російскі часописи, прийшла до кременчуцкого рабіна якась жидівка і зізнала, що перед 11 роками народилась її марна і слабовита дитина, а що вже кількоро дітий їй було умерло, то она намовила свою сестру, мамку Родкинів, аби підмінала сина, бо надїяла ся, що в вигодах і достатках у Родки-

---

погорджає глупотою сьпівака. — А того-ж Ви не добачили, які они носять відзнаки або як тетовані?

— Ну, то видів — носять на собі малюнок поганої черепахи.

— Ов! — відозвали ся враз оба Могікани, а Соколине Око лиш покивав на то головою, як би довідав ся щось важного але неконче приятного. Відтак всї три стали щось говорити по деляварски.

Чінґачґук в розгарі розмови підніс раз руку в гору а відтак спустив єї і показав нею — як би для більшої ваги своїх слів на свою грудь. Гевард водив очима за тим рухом і добачив під відслоненим плащем дикуна згадане зьвіря витетоване синьою краскою на грудех Могікана.

В сїй хвили відозвав ся Соколине Око до майора словами:

— Ми вислїдили таке, що після того яка буде воля божа, може для нас бути добрим або злим. Саґамор походить з найблагороднїйшої крови Деляварів і єсть великим начальником своїх „черепах“. Ми довідали ся від Давида, що кількох з єго крови єсть в сїм народї. Наша дорога небезпечна, бо приятель, що відвертає від нас своє лице, єсть нераз кровожаднїйшої гадки, як наш ворог.

— Поясніть менї то насамперед — сказав Гевард.

— Єсть то давний і сумовитий переказ, на котрий я не люблю собі згадувати, бо головна вина в тим блїдолицих. Але конець був такий, що томагак брата звернув ся проти брата і довів Деляварів до того, що они пішли одною дорогою з Мінґами!

— Отже Ви гадаєте, що Кора перебуває між одною частию того народу?

Соколине Око кивнув головою потакуючи, а Гевард почав наставати на то, щоби як найскорше іти освободжати сестри та й Менро як би з просоня дораджував також до того; але полїшук зумів їх переконати, що поспіх міг би все попсувати там, де треба як найспокійнїйшого обчисленя і як найбільшої витреалости.

— Добре би було — додав він — як би отсей чоловік вертав спокійно до того племени і повідомив нещастні дівчата, що ми вже недалеко і був там, доки ми аж єго не закличемо до себе умовленим знаком. — Чуєте, друже, чи умієте ви розпізнати голос ворони від голосу козодоя?

— Умію, то хороша, люба птиця, з мягким сумовитим голосом! Лиш такт у неї трохи неправильний і заскочний!

— Він гадає, що то степова курка — сказав Соколине Око. — Отже коли вам єї голос подобає ся, то памятайте-ж собі добре: Скоро зачуєте тричи голос степової курки, то прийдіть в то місце, звідки почуєте той голос.

— Я піду з ним — сказав тогди Гевард.

— Ви! — відозвав ся полїшук здивований. Хиба Вам вже навкучило ся дивити ся як сонце сходить і заходить?

— Або ж Давид не єсть живим доказом, що Гурони знають милосердиє?

— Певно, але бо Давид уміє так уживати свого горла, що ніякий чоловік при здоровім розумі не любив би єго за него.

— Та й я зумію удавати безглуздого, дурнуватого. — Все! все! зроблю, щоби лиш освободити ту, котру люблю! Не противте ся, бо я вже на то рішив ся!

Соколине Око, що привик був до податливости Геварда, лиш видивив ся на него здивований, коли молодий мужчина не чекаючи єго відповіди, додав живо:

— Ви знаєте ся на штуцї перебираня; змініть мій вигляд — помалюйте мене, коли хочете, словом зробіть з мене иншого чоловіка, нехай би й якогось дурнуватого. Чуєте, отсей вірний товариш обох сестер сказав нам, що ті Індияни з двох племен, коли не з двох ріжних народів. При однім, котрий він уважає за часть Деляварів, єсть тота, котру ви називаєте „чорним волосом“; друга, молодша з дївчат, єсть безперечно в руках наших ворогів, Гуронів. Моїй молодости, моїй ранзї, моїй відвазі пристало зважити ся на послїдну, небезпечнїйшу пригоду. Підчас коли Ви з своїми приятелями будете вести переговори в справі випущеня з неволї одної сестри, то я буду старати ся увільнити другу або згину!

Очи молодого вояка засьвітили ся такою охотою до дїла і енерґією, що Соколине Око хоч аж занадто добре знав ся на хитрости Індиян, щоби тіг зрозуміти небезпечність такої роботи, не знав, що сказати на таке нагле рішенє.

А може в тім сьмілім предложеню було щось такого, що відповідало і єго відвазі тай і тій глубокій в нїм любови до пригод, котра з лїтами стала в нїм так велика, що небезпечність і звага стали ся для него як би конечним услівєм житя.

— Ну, нехай — сказав він усьміхнувши ся — ходіть, Чінґачґук має трохи красок і уміє з ними обходити ся. Сїдайте собі на отсей пень, а даю Вам своє горло, що зробить з вас за хвилю такого чортополоха, що й самі себе не пізнаєте.

Гевард послухав ради, а Могікан, що уважно прислухував ся тїй розмові, взяв ся охотно до своєї роботи.

Та й дїйстно за короткий час зробив з молодого вояка чортополоха. Такі чортополохи були у Індиян щось звичайного, а коли Гевард був вже зовсїм помальований, то при єго знаню француской мови не було обави, щоби хтось не уважав єго за того чарівника з Тікондереґо, що волочив ся по дружних племенах.

Наконець дав єму Соколине Око ще кілька добрих рад, умовив ся з ним що-до знаків, та визначив місце, де на случай успіху з обох сторін мали знов зійти ся.

Менро і єго молодий товариш попращали ся

нів еї син скорше виховае ся як у неї в біді і нужді. Сестра згодила ся па то і справді підміняла дитину. Тепер помер муж тої жидівки, а син Родкинів уважаючи его за свого батька, відмавляв кождого дня молитву за него. Тимчасом жидівці вже кілька днів раз по разу привиджував ся небіжчик і жадав від неї, аби за него молив ся не чужий, а его власний син. Зі страху прийшла тому до рабіна просити о пораду. Рабін пішов до Родкинів і оповів їм цілу річ, а они полагодили справу так, що взяли обох хлопців на виховане. Однако кождий з хлопців любить свою мниму матір і ні один ні другий не хоче зміни свого положеня.

Господарство, промисл, торговля, гігієна і виховане.

Добрі ради.

— Красний примір духа спільности дае один з наших читателів. На наше питане, поставлене в 37-ім числі „Народ. Часоп." в „Добрих радах" в справі управи тютюну надіслав він нам зі сторін межи Копичинцями, а Гусятином основну відповідь, котру понизше поміщаемо, а тут складаемо ему нашу щиру подяку. Факт сей умисно підносимо тут окремо, бо він показуе, дае примір, як люди розумні і щирі, люди, що чують духа спільности в собі, повинні собі поступати. Що один не знае, то може знати другий, а коли знае, нехай другому подасть раду. То есть дух спільности, то значить взаїмно собі помагати! Коли так будемо робити, то певно не пропадемо. Нехай же і другі беруть собі примір, а коли би нам ще колись прийшло ся поставити яке питане, нехай будуть ласкаві по змозі відповісти.

— Чи виплачуе ся управа тютюну поменшим господарям? (Відповідь надіслана). — Управа тютюну оплачуе ся взагалї; однакож хотячи мати найбільший хосен з управи тютюну треба зважити на отсї точки: 1) В менших господарствах управляти тютюн лиш на менші розміри: найбільше 200 — 400 квадр. сяжнів, т. е. осьма часть до чверти морґа. Тютюн потребуе незвичайно великої старанности, як в управі так і в перехованю. Ось примір: Мій сусїд обсадив тютюном около 150 сяжнів ґрунту. Тютюн на диво вдав ся так, що один жидок спекулянт давав ему „на пни" 120 зр., до того сам собі мав обломити, висушити, переховати і до Ягольниці відставити. Но сусїд гадав: „Коли жид дае тілько, то я може в двое тілько возьму". Тимчасом коли тютюн сох, вітер обтер листе, що лиш „ребра" лишили ся; дальше захопила слота на сушилї і проче зігнило. Він напрацював ся через літо і зиму, а коли відставив до Ягольниці, дістав ледви 18 зр. До того ще грожено ему слїдством, бо всї виділи, що тютюн удав ся був красно, а лиш через недогляд змарнів. — 2) Під тютюн треба брати ґрунт, що найблизший дому, бо тогди мае ся все на очах, і хвилька нинї, хвилька завтра, ранками, вечерами — і таки упорае ся з ним; коли тимчасом посаджений далеко від дому — полишений на волю божу і до кождої роботи треба умисно в поле вибирати ся. А що ще найважнїйше, що в поли не спосіб належито усушити. — 3) Поле, призначене під управу тютюну повинно конче бути близько води. Тютюн по засадженю, особливо в час посушний, треба довго підливати, а праця велика носити воду з далека. — 4) Тютюн управляти повинен лиш той господар, що мае свої діти в віцї від 6 до 16 лїт, значить ся такі, що ще до иншої господарскої роботи не дадуть ся корпстно ужити, а вже коло дому при управі тютюну будуть цїле лїто мати занятє, а й в зимі, коли взагалї для таких дітий у нас нема що робити, уходять тютюн. Наймленим робітником тютюн управляти не оплатить ся нїколи. Тютюн потребуе тілько і так ріжнородної дбалости, що лиш сам чоловік для себе може еї доложити. Впрочім робота коло тютюну не есть одномірна, значить ся, мало есть такої, що можна загалом цїлий день робити, а звичайно хвилями — годинами — а до такої роботи годї наймати робітників. — Що-до користий з управи тютюну — сесї суть після мого досьвіду такі: У нас управляно тютюн на площи 200 сяжнів. Дохід річний з него був від 60 до 140 зр., отже 100 зр. пересічно. Рахуючи роботу від першої хвилї, аж до відстави 40 зр. було чистого доходу 60 зр. Отже кождий признае, що се красний дохід з так малого ґрунту. Важне ще й се, що всї другі плоди, якось по божій воли в дома минуть ся, а на гроші нема що потягнути. Тютюн противно, мусить ся дотримати на гроші *(О. Д.)*

— Управа печериць. Ми вже кілька разів звертали увагу на то, як би то добре було, щоби господарі близько міст займали ся управою печериць. Можна би з них мати красний гріш. Тут розкажемо коротенько, як можна управляти печерицї в малім господарстві для власного ужитку: Взяти яку стару бочку або купити за пару крейцарів таку, що то в ній цемент розвозять. Таких і тим подібних бочок можна дешево в містї дістати. Бочку розрізуе ся на половину і мае ся з неї ніби дві діжки. В днї такої діжки проверчуе ся грубим сверлом кілька дїр, щоби вода мала куди стїкати а відтак вистелюе ся дно на 4 центиметри грубо добре очищеною землею. На то приходить до двох третин діжки верства кіньского гною. Найважнїйша річ гній; він мусить бути зовсїм чистий, значить ся не сьміе в нім бути анї сухої соломи, анї сїна і т. п. Чистий в під коний гній треба насамперед зложити на купу, щоби постояв зо дві недїлї на воздусї, а відтак треба его переробити і коли би був за сухий трохи змочити, уложити на купу і добре потолочити. Часом треба его ще й другий або й третий раз переробити, доки аж не стане, як то кажуть, масний і брунатної барви. Добре вироблений гній не повинен сильно гріти ся, лиш бути трошки теплий. Наклавши в діжки гною і утолочивши его добре, вкладае ся до него грудки землї з зародками печериць. Ті зародки можна собі вишукати самому там, де ростуть печерицї, або купити від якого огородника, котрий займае ся управою печериць. Коли би до 14 днів гній не поріс білими ниточками печериць, то треба его ще раз переробити, додати сьвіжого гною і засадити на ново зародками печериць. Діжки засаджені печерицями треба ставити де в якім темнім місци н. пр. в погребі, в пивници або в темнім кутку в кіньскій стайни. Замість діжок можна ужити також яких небудь пак і скринок. Кому би за першим разом не удало ся, нехай тим не відстрашуе ся, нехай спробуе другий і третий раз, а набере досьвіду і остаточно буде м ти через цїлий рік печерицї і для себе і може ще на продаж.

— Як чистити сиві конї. Дуже часто можна видїти, що сиві конї від того, що лежали на гною, мають жовті плями, котрі дуже трудно дають ся вичистити. Отже в такім случаю робить ся так: Товче ся мілко вуголь з дерева, розрабляе ся на густо з водою і тим мастить ся жовту пляму, а коли висохне, стирае ся вуголь з коня соломою і чистить ся его твердою щіткою.

— Щоби вино у фляшках не набирало смаку від корків, робить ся так: розтоплюе ся парафіну і огріває ся еї так, щоби аж кипіла і тогди мочить ся в ній корки. Тогди покривають ся корки тоненькою верствою парафіни, котра не допускае до них вина.

Телеграми.

Атини 9 марта. Докладна відповідь Грециї ще незвістна. Кажуть, що відповідь зазначуе то, що автономія, котру Кретийцї відкинули не може значити полагодженя кретийскої справи. Греция зробить то, що порішать Кретийцї. Відкликане войска з Крети дасть знак до розрухів, супротив котрих нарід грецкий не буде міг бути рівнодушним.

Париж 9 марта. Палата послів перейшла до порядку дневного над інтерпеляцією Гоблета в справі кретийскій, коли президент мінїстрів заявив, що не возьме ся до нїчого не порадившись насамперед Палати і зажадав відложеня інтерпеляциї. Президент мінїстрів заявив, що правительство мусить насамперед пізнати наміри держав, бо нагле порушене такої справи може мати як найгірші наслїдки.

Париж 9 марта. Аґентия Гаваса доносить з Канеї, що адмірали зажадали від своїх правительств висланя по 600 людий залоги для удержаня порядку в більших містах.

сердечно, а Соколине Око взяв Геварда на бік, щоби сказати ему, що хоче старенького ґенерала лишити в безпечнім місци під дозором Чінґачґука, а сам з Ункасом піде до народу, котрий мусить уважати за Делянарів, а відтак закінчив свою розмову з рідким виразом чувства:

— А тепер Господь Бог нехай Вас мае в своїй опіцї! Ви показали такого духа, який я собі хвалю, бо так пристало на молодих, особливо же тих, у котрих добре, щире серце. Треба Вам буде найбільшої відваги, на яку лиш мужчина може здобути ся, і більшої бистроумности, як еї можна з книжок научити ся, заким зможете Мінґів перехитрити або перевисшити в дикій відвазї! Нехай Вас Господь Бог благословить! А коли би Ваш скальп дістав ся Гуронам — то спустїть ся на слово того, котрий мае при собі двох хоробрих борців — тогди за кождий волосок заплатять одним житем.

Гевард стиснувши сердечно руку свому приятелеви і поручивши его опіцї старенького ґенерала, кивнув на Давида, щоби той его вів. Соколине Око споглядав через кілька мінут з подивом за підприемчивим мужчиною, а відтак в тріважливій непевности покивав головою і зайшов з тими, що при нім лишили ся, в глубину лїса.

Давид і Гевард пішли навпростець через боброву кольонію і пішли вздовж ставу. Скоро майор побачив ся сам один з таким неспосібним до нїякого геройского дїла товаришем, стануля ему перед очима всї трудности і небезпечности, на які пустив ся.

Але — перед его душею стояв образ Алїсиї в цїлій еї любости і красї і він забував на нею небезпечність.

Тепер лишив ся став поза ними і піднимали ся поволи на вижину, при чім за якої пів години прийшли на отверте місце, де по всїй імовірности також мали колись бобри свою домівку.

Гевард пристанув на хвильку, заким вийшов з лїса і розглянув ся уважно доокола.

На другім кінци тої полянки, недалеко того місця, де потік спадав по кількох скалах, побачив він пятьдесять до шісдесять хат, побудованих із пнів, галузя і землї. Хати були порозкидані і анї слїду не було на них якоїсь краси або чистоти, ба були далеко гірші, як боброві домівки, які він перед тим подивляв, а то здивувало его знову.

Але тепер показали ся его здивованим очам в сумерку двайцять до трийцять якихсь постатий, котрі піднимали ся у високій траві, то знову присїдали, мов би десь залазили в якусь підземну нору. Так борзо, як показували ся, так і щезали та виглядали більше на якихсь духів, як на сотворіня з тїла і крови.

Давид, що дивив ся в слїд за очима молодого мужчини, відозвав ся:

— Тут ще богато неуправленого ґрунту, але я можу без хвальби сказати, що мій побут на сїм поганьскім місци кинув вже неодно зерно в урожайну землю. — А як то сумно, що ті сотворіня так занедбують свої таланти! Я мало де бачив людий, котрі би тілько мали здібности до сьпіваня псальмів, як ті погани, а таки зовсїм не видїв таких, котрі менше користали з тої здібности, як они.

— О кім же то говорите?

— Таже о тих чортових дітях, котрі марнують дорогий час тим, що оттак скачуть.

Як-раз тепер підняло молоде поколїне такий страшенний крик, що Давид аж заткав собі уха, підчас коли Гевард аж засьміяв ся із своєї хвилевої забобонности і відозвав ся рішучим голосом:

— Ходїть же туди.

Отже пустились туди, що Давид з вдоволенем називав „шатрами Філїстиянів".

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.